

Liet trlazi po potrebi
šest puta godišnje.

Našim poslovnim
prijateljima šalje
list besplatno.

Inače iznosi godiš-
nja pretplata Din 20.

Rukopisi se ne
vraćaju.

Uredništvo i uprava:
Ljubljana, Gosposvetska
cesta 5.

Telefon broj 23-16.

Tržni Glasnik

Naklada tvrtke Sever & Komp. Ljubljana,
Gosposvetska cesta 5.

Cijenik oglasa:
za 1/2 stranu Din 1000
„ 1/4 strane „ 500
„ 1/8 „ „ 250
„ 1/16 „ „ 125
„ 1/32 „ „ 65

Kod višekratnog
uvrštenja popust po
sporazumu.

Pretplata i oglasi
plaćaju se unapred

Plativo i tuživo u
Ljubljani.

Tek. račun kod pošt.
štedionice br. 10.363.

God. III.

Ljubljana, 18. marta 1931.

Broj 2.

Tržni izvještaj o sjemenu i poljskim plodovima.

Crvenoj djetelini zalihe se brzo skraćiva-
ju, sa čime pak naravski cijene postaju čvr-
ste. Nesklone gospodarske prilike prošlih
godina uzrok su, da su trgovci veoma oprez-
ni i nepoduzetni, uslijed čega su i premalo
založeni. Čim će nestati snijeg te će biti zem-
lja za obradivanje dobra, hoće na mah izgi-
nuti neznatne zalihe. Vjerovatno i moguće je,
da će cijena kod ovakve situacije napeti već
kod 1 kg više dinara. Naša notacija je danas:

Crvena djetelina, popravljena sa sjeme-
njem domaće djeteline, Din 16.50.

Crvena djetelina, severotalijanskog izvo-
ra, Din 15.50

Lucerna imala je veoma slab prirod te su
joj cijene mnogo čvrste. Naše cijene za pro-
vanšku su Din 28.—, za pijemontsku pak Din
15.50 do 17.50.

Švedska djetelina, esparzeta, smiljkita ro-
gata kao i močvarna, onda hmeljasta lucerna
i bijela djetelina imaju uslijed malenih zaliha
kroz sve vrijeme tendenciju uzgore.

Travna sjemena imaju sa iznimkom li-
sičjeg i mačjeg repa, francuskog ljulja i li-
vadne vlasnjače nižu cijenu od lanijske godine.
Potražnja kao i narudžbe su veoma obilate
tako za čiste trave kao i za travne smjese.
Uzrok tome je bez sumnje velika propagan-
dija sa strane državnih i kmetijskih korp-
racija za napravu, popravu i obnovu travnika
i pašnjaka, jer si dakako napretka stočar-
stva bez dobrih travnika ni zamisliti nije
možno.

Stočna repa imade daleko nižu cijenu, kao
je vlastita cijena gajilaca. Osobito obraćamo
pažnju na našu **Ciklop**, koja se uslijed velikih
prednosti iz godine u godinu više uvažuje i
širi. Ciklop je duguljasta i bijelog mesa. Po
obliku ona sliči Mamut repi te imade svoj
korijen cca. 20 cm duboko u zemlji, što je od
velike važnosti osobito u suhim godinama. Iz-
među sviju vrsti stočne repe ona sadržuje
najviše šećera i pitavih tvari. U zimi ona ne
postaje uvrela a i ne šuplja, dobro se drži te
nije podvrgnuta gnjilini. Mi notiramo za Ma-
mut crvenu Din 6.50, Eckendorfer žutu Din
6.50, Goliat žuta 7.50, Ciklop Din 7.50.

Grašak, Plemenitih vrsta ne proizvodimo
kod kuće, nego moramo sve uvoziti. Usprkos
tome, da je bilo potrebno platiti visoku uvoz-
nu carinu, imade grašak ove godine nisku ci-
jenu, koja se kreće od Din 8.— do 10.—.

Grahovica ljetna imala je veoma dobar pri-
rod te joj je cijena Din 2.75.

Soja pasulj. Latinsko ime za soja grah je
»Soya hispida«. Soja je došla u Europu iz
Mongolije, Kine, Japanske i Indije i to svršet-
kom prošlog stoljeća, a prije kod nas nije bi-
la poznata. Ona je veoma cijenjena biljka za
krmu, jer sadržuje mnogo proteina (35%) i
masti (17%). Ona uspijeva bolje u toplim kra-
jevima, gdje može da sazre, dok u mrzlijim
kao u Njemačkoj ne može dozrijeti uslijed

njoj nesklone klime. Ona je visoka do 1 m.
Boja sjemena je različita i to: žuta, zelena,
crvenkasta, svijetlosmedja, crna itd. Kod
nas upotrebljavaju za krmu samo zrnje, dok
se može upotrebiti kao kрма i njezina slama
kao i mahune. Cijena joj je od Din 5.— do
7.—.

Laneno sjeme plaćujemo prema kakvoći
franko Ljubljana ili Medvode uz cijenu Din
od 3.30 do 3.50.

Češka sjemenska zob. Uslijed nedostatka
dobre sjemenske robe bili smo prinuždeni
istu poručiti vani. Pošto je zob već sama po
sebi skupa, a k tome dodje još visoka uvozna
carina, tražimo danas za prvoklasnu sjemen-
sku češku krunsku zob Din 3.20.

Sjemenska zob domaća Din 2.75.

Lučice. Cijena se je ustalila te notiraju lu-
čice već dulje vremena nepromjenljivo Din
5.—. Lučice sadržuju ove godine uslijed mo-
kro jeseni više vlage kao obično i jer je kraj
toga i mila zima, one su veoma podvrgnute
klicanju. Zato preporučamo svakome, da ima-
de lučice razgrnute na suhom mjestu, jer ovo
je najbolje sredstvo protiv tome, da lučice
prerano ne klicaju.

Cvjetne lukovice i gomolji.

Begonia hybrida za kulturu na prostom

i u loncima: Begonije su
između najviše zahval-
nih biljina za na grede,
nakit grobova itd., a iz-
vrsne su i za kulturu u
loncima. Od velike ko-
risti jeste, kada počnu
gomolji klicati prije ne-
go ih se rasadi, da se ti-
me utvrde. Gomolji mo-
gu početi klicati u rasad-
niku, toploj gnojnoj gre-
di ili u sanduku. Biljke, kod kojih smo već
postigli klicanje, veoma se dobro drže, te
se mogu u svako vrijeme presaditi. Na
prsto sade se begonije stopram on-
da, kada se ne treba bojati nikakvog mraza
više. One cvatu od juna neprekidno naprije
sve dokle ih ne zamuti mraz, a onda se mo-
raju gomolji sa zemljom izčupati te pustiti ta-
ko dugo, da dozriju. Kada je zemlja već oko
njih suha, gomolji dadu se sa lakoću očistiti.
Posušene prorašljike kao i korijeni mogu se
lako odstraniti. Gomolje same mora se pustiti
prezimiti na mjestu, koje je zaštićeno protiv
mraza.

Begonia velikocvjetna, gomoljasta:

	komad
tamnocrvena	Din 2.50
narandžasta	» 2.50
bijela	» 2.50
žuta	» 2.50
roza	» 2.50
bakrene boje	» 2.50

Begonia Cristata, gomoljasta:

	komad
tamnocrvena	Din 3.25
narandžasta	» 3.25
bijela	» 3.25
žuta	» 3.25
roza	» 3.25
bakrene boje	» 3.25

Begonia Crispa, kovrčasta, gomoljasta:

	komad
tamnocrvena	Din 2.75
narandžasta	» 2.75
bijela	» 2.75
žuta	» 2.75
roza	» 2.75
bakrene boje	» 2.75

Begonia Miniatur, bogatocvatuća:

	komad
Bertini opečno crvena	Din 6.—
Bertini Liliput, opečno crvena	» 8.—
Boliviensis superba, opečno crvena	» 3.—

**Begonia punjena, velikocvjetna, gomo-
ljasta:**

	komad
tamnocrvena	Din 2.75
narandžasta	» 2.75
bijela	» 2.75
žuta	» 2.75
roza	» 2.75
bakrene boje	» 2.75

Begonia fimbriata:

	komad
tamnocrvena	Din 3.—
narandžasta	» 3.—
bijela	» 3.—
žuta	» 3.—
roza	» 3.—
bakrene boje	» 3.—

Begonia Marmorata, punjena, velikocvijetna:

	komad
miješana	Din 3.50

Begonia Camellia, punjena, velikocvijetna:

	komad
miješana	Din 3.25

Begonia Papillon (Schmetterling), punjena, velikocvijetna:

	komad
miješana	Din 3.25

Begonia Pendula (Ampel-begonia), punjena, velikocvijetna:

	komad
miješana	Din 3.—

Begonia Miniatur, punjena, bogatocvatuća:

	komad
Ami Jean Bard, bakrene boje	Din 5.50
Ga. Helena Harms, zlatožuta	» 8.—
Grof. Zeppelin, narandžasta	» 6.—
Ga. Bellair, karminroza	» 9.—

Gloxinia hybrida i Hybrida grassifolia: Za gloksinije u krasnim bojama su doduše najprikladnije tople grede, jer one razviju svoju potpunu ljepotu samo u vlažnotoplom vazduhu. Ako pak se njima postupa sa velikom brigom, moguće je postići zadovoljive uspijehe i ako ih se gaja u sobi u loncima. U tu svrhu metne se u ranom proljeću jedan gomolj u jedan lonac, koji je napunjen sa šupljikavom tresetnom zemljom. Od velike je koristi, ako se doda zemlji nekoliko roženog brašna. Prema jakim sunčanim zracima gloksinije jesu veoma osjetljive te ih se mora držati u hladovini. Da se zaštiti biljku od gnijeljenja, mora se ju oprezno zalijevati; veoma dobro je, kada se cvijet više puta poskropi.

	komad
Montblanc, bijela	Din 3.—
Cesar Wilhelm, plava i bijela	» 3.—
Cesar Friedrich, crvena i bijela	» 3.—
Princ Albert, plava	» 3.—
Kraljica Wilhelmine, roza	» 3.—
Skrletni kralj, tamnocrvena	» 3.—
Violacea, violetna	» 3.—

Gladijole su odlučno najlepše cvijeće za skupove, njihova krasna boja ne da se opisati. One nisu samo u ukras vrta, nego njihovi nadsve lijepi cvetovi su veoma prikladni za vaze te strukove za duku soba i dvorana; njima se daju najlepše okriti crkve i oltari i to ne samo uslijed bogatih boja: roza bijele, plave, crvene, nego posebno uslijed toga, jer se cvetovi premda su odrezani, veoma dobro drže i 10 do 14 dana.

Gladijole sade se mjeseca aprila cca. 8 cm duboko i u razmaku od 20 cm jedna od druge. U jeseni uzmu se lukovice iz zemlje te se otkinu peteljke. Gladijole moraju prezimiti na suhom mjestu, koje je zaštićeno protiv zime.

	komad
Amerika, roza	Din 2.25
Baron Hulot, vijetna	» 2.25
Brimstone, svijetložuta, ranocvatuća	» 2.25
Faust, karmincrvena	» 2.50
Glory of Holland, bijela	» 2.50
Odin (lachsrosa) lososovo crvena	» 2.—
Schwaben, žuta	» 2.—
Miješane u različitim bojama	» 1.—

Monbretije su veoma zahvalne cvatuće biljke za na prosto, koje ne zahtijevaju mnogo njege. Njihovi graciozni cvjetni vlatovi su veoma prikladni za strukove itd. Gladijole su poželjne i za u skupove. Sade se mjeseca marta—aprila. Nakon nekoliko godina od velike je koristi, da se mjesto mjenja. Zaštitna odeća preko zime je od velike preporuke, a njima može se postupati kao i gladijolama.

	komad
Crocsmiaeflora tipe narandžaste	Din 1.50

Iris germanica uspijeva u svakoj vrtnoj zemlji. Ako se posadi u jesen, cvate već rano u proljeće.

	komad
Florentina alba	Din 3.—
Florentina purpurea	» 3.—

Amaryllis (Hippeastrum) su veoma ljupke biljke za kulturu u loncima te ih možemo brojiti među najljepše gomoljasto cvijeće. Krasni cvjetovi lijevkastog oblika, koji imaju u promjeru do 15 cm i još više, prikazuju najljepšu igru boja. Za uzgoj u vrtu nisu podesne. Cvatu od marta do jula. Vani ne prezimlju.

	komad
Krasna hybrida, miješana, velikocvijetna	Din 40.—

Canna Indica spada među najvaljanije cvatuće vrtne biljke. Osobito su podesne za velike skupove. Zahtijevaju sunčan položaj, dobru zemlju, jako djubrenje i mnogo vode. Kane mora se dati odmah nakon primitka u prostor, koji je temperisan sa 15° R i to u pjeskovitu zemlju, gdje same klicaju naprijed. Van ih se može posaditi u mjesecu maju. Na jesen izčupa se biljka sa korijenima i gomolji iz zemlje te se odreže približno 20 cm peteljke. Kane moraju prezimiti na suhom mjestu, koje je dobro zaštićeno protiv zime.

	komad
Miješana velikocvijetna	Din 7.50

Anemone može se posaditi rano u proljeće na prosto. Cvatu od juna do septembra. Preko zime je bolje, da ih se ne pusti vani, jer mnogo trpe od mokrote. Gomolji mogu ležati više mjeseca suhi, a da ne izgube ništa na klijavosti. Anemone spadaju k najpostojnijim biljinama. One se mogu brojiti između cvieća, koje je vrtu u najveći ukras te su podesne i za u strukove. Boje su: crvene, bijele, purpurne, skratnocrvene, vijetne, plave i sive.

	komad
Miješane	Din 1.50

Tuberoze imaju bijele veoma prijatno mirisne cvjetove. One su do 40 cm visoke i izvrsne za u lonce. Cvatu od juna ili jula do septembra. Posadi ih se u mjesecu martu ili maju u lonce u razmaku od 10 do 14 cm te ih se metne u blizinu prozora i umjereno zalijeva. Kasnije može se metnuti lonce na prosto i to na sunčano mjesto. Kada biljka ocvate, gomolji su bez ikakve vrijednosti: dakle tuberoze cvatu samo jednom.

	komad
Perla	Din 7.—

Dalije su u diku svakom vrtu te daju lijepe cvjetove i za strukove. Dalije cvatu već rano te su čovjeku u veselje od ranog proljeća do kasne jeseni. Peteljke su duge te nose cvjet dupke. Na bojama su veoma bogate i pravo da kažemo, očarljive. Gomolji, koje se može pustiti, da počnu već prije klicati, sade se u razmaku od cca. 1 m početkom maja i to samo onda, kada se ne treba bojati nikakvog mraza više, jer su dalije protiv istome veoma osjetljive. Dalije vole sa brigom pripremljenu zemlju i bogato nagrade svaku njegu kao n. pr. zalijevanje za vrijeme suše, sa bogatim rastom i ranim cvijećem. Dalije moraju prezimiti na suhom mjestu, koje je zaštićeno protiv mraza.

Hybrid-Dalije:

	komad
Aibonita, lila-roza	Din 8.—
Amun Ra, narandžaste boje	» 8.—
Carmen, tamnocrvena	» 8.—
Dr. Tevis, žuto-roza	» 8.—
Early Beauty, roza-lila	» 8.—
Eduard v. Borsig, tamnožuta	» 8.—
Eleonore W. Weer, tamnolila	» 8.—
Faury, narandžaste boje	» 8.—
Fürst v. Bülow, karmin-lila	» 8.—
Gruppenstolz, crvena	» 8.—
Hera, lila-roza	» 8.—
Herbstkönigin, zlatožuta	» 8.—
Herbstblut, crvena	» 8.—
Hohes Licht, terakota	» 8.—
Hortulads Withe, bijela	» 8.—
Isulinde, zlato-narandžasta	» 8.—
Jersey Beauty, sivo-roza	» 8.—
King of the Antum, narandžasta	» 8.—
König Harold, lila-bijela	» 8.—
Lady Derby, lila	» 8.—
Marlitt, lila	» 8.—
Menny Carlee, bijela	» 8.—
Nagels Wonder, crveno-žuta	» 8.—
Pride of California, crvena	» 8.—
Princesin Irena, bijela	» 8.—
Red Emporer, svijetlocrvena	» 8.—
Rosa elegans, roza	» 8.—
Remembrance, lila-roza	» 8.—
Sonne im Herzen, crveno-žuta	» 8.—
Tušan G. Tevis, lila	» 8.—
Tresor Anversoise, lila-plava	» 8.—

Pompon-Dalije:

	komad
Fran Dr. Knabbe, bijela sa lila rubom	Din 8.—
Glow, živocrvena	» 8.—
Juwel, žuta	» 8.—
Pauline, bijela-lila	» 8.—
Peacemaker, bijela	» 8.—
Tekla Winterstein, bijela	» 8.—
Titan živocrvena	» 8.—

Seerosen-Dalije lokvanjskog oblika:

	komad
Rippallo, mahagonijeve boje na kraju zlatožuta	Din 8.—

Georgine-Dalije:

	komad
Aida, tamnocrvena	Din 8.—
Deegen, bijela-lila	» 8.—

Kaktus-Dalije:

	komad
Andreas Hofer, satin-roza	Din 8.—
Anny Friesel, tamno-crvena	» 8.—
Besty Majer, lila-crvena	» 8.—
Blaukreuz, vijetna	» 8.—
Blaustrumpf, tamnolila	» 8.—
Beatrice, bijela-roza	» 8.—
Hamlet, tamnocrvena	» 8.—

Harpagon, žuta	Din 8.—
Honesty, eng. žuto-lila	» 8.—
Jonkler G. T. van Tets, bijela	» 8.—
La Loraine, tamnozuta	» 8.—
Peter Rossegger, svijetlocrvena	» 8.—
Shilikoff, roza	» 8.—
Silverhill Park, bijela	» 8.—
Tsingtan, lososovo lila	» 8.—
Violetta, vijoletna	» 8.—
Withe Queen, bijela	» 8.—
Wolfgang v. Göthe, crvena	» 8.—

Na što valja paziti kod izbora sjemena za sjetvu?

I ako izbor sjemena odlučno utječe na množinu i kakvoću priroda, ipak imade još mnogo gospodara, koji mu ne podaju svu onu pažnju, koja ga po njegovoj važnosti pripada. Toj činjenici je razlog nebriga i nehaj, a pored toga neupućenost i neznanje, pa mnogi i misle, da je glavno posijati sjeme, ma bilo ono kakvo. Da tome nije tako, upozoriti nam je gospodare na nekoja odlučna svojstva sjemena, kojih se kod njegovog izbora mora svaki gospodar držati, hoće li, da mu priroda i po množini i po kakvoći bude što bolji. Ta odlučna svojstva, o kojima ovisi ne samo dobar razvoj i priroda biljke, nego i korist gospodara, jesu **zrelost, starost, klijavost i snaga** klijanja sjemena. U čemu pako leži osobitost pojedinog svojstva i kako se one mogu ustanoviti, spomenuti ćemo u kratko.

Zrelo sjeme je sposobnije i pruža veću garanciju po razvitak biljke, nego li poluzrelo i mlječno. Osim toga zrelo i potpuno razvijeno sjeme zadržaje duže klijavost, nego poluzrelo i mlječno. Doduše poluzrelo i mlječno sjeme može klijeti ali klijanje ovakvog sjemena je slabo, nije potpuno, a niti sigurno kao u zrelog, zdravog i potpuno razvijenog sjemena. Kao što ne valja poluzrelo i nerazvijeno sjeme sijati, tako ne valja niti staro, jer ono sadržaje veći postotak na klijavosti, a uz to stanovitu površinu treba ga i znatno više sijati. Pored toga staro sjeme gubi i snagu klijanja, pa sporije klije i niče. Stoga za sjetvu valja rabiti uvijek svježije sjeme, jer ono potpuno i bolje klije, veća mu je snaga klijanja, a na stanovitu površinu treba znatno manje, nego li starog sjemena. Daljnje važno svojstvo sjemena jest **klijavost i snaga** klijanja. Klijavost i snaga klijanja nije jedno te isto, naprotiv, to su dva oprečna svojstva i

svako imade posebno značenje. Za točniju uputu spomenuti ćemo razliku između jednog i drugog svojstva. Pod klijavosti razumijeva se postotak klijavosti nekog sjemena u stanovito vrijeme, t. j. koliko sjemena od stanovite množine na prv od 100 zrna uopće isklijie. Naprotiv snaga klijanja pokazuje, da nekoje sjeme, koje imade istu klijavost, može u stanovitom vremenu brže i bolje proklijati, nego li drugo sjeme. Stoga, sjeme, koje imade veću i bolju snagu klijanja, **brže** klije, a zbog toga, što brže klije, razviti će se ono i prije u jaču biljku. Ovakvo sjeme imade prednost, da ga se manje sije, pa je i jeftinije; zatim jednoličnije se razvija, predusreće plješinama, kraće vrijeme leži u tlu, čime je pako umanjena i pogibelj, da bude napadnuto po raznim štetocinjama i bolestima. Konačno sjeme, koje imade jaku snagu klijanja, lakše će se oduprijeti i suši. Klijavost i snaga klijanja nije stalna niti u zreloom a niti u poluzreloom sjemenu. One se mijenjaju, t. j. slabe uslijed raznih okolnosti. Tako primjerice, klijavost i snagu klijanja umanjuje **zrak**, koji uslijed vlage u nutrinji zrna prouzrokuje rastvorbene procese, koji uvjetuju slabo klijanje. Klijavost i snaga klijanja ovisi o **zrelosti** sjemena, što znači, što je sjeme zrelije i zdravije, bit će potpunije klijavost, a uz to imati će i veću snagu klijanja. **Vlažna** žetva također oba svojstva umanjuje time, što sjeme uslijed vlage počinje klijeti a isključuje klice se poslije osuše i otpadnu. Klijavost i snaga klijanja se oštećuje i prigodom mlatnje tako, da se zrno polomi, a time se nutrinja zrna izvrzne raznim promjenama. Kod mlatnje može se također ozlijediti i sam zametak sjemena. Leži li sjeme duže vremena na vlažnom tlu, gubi ono, uslijed razvitka pljesniivoće također klijavost i snagu klijanja. Razne bolesti kao na primer snijet, također su uzrokom, da se klijavost i snaga klijanja umanjuje.

No, kakogod imade mnogo uzroka, koji umanjuju klijavost i snagu klijanja pitanje je, da li se oba svojstva mogu ustanoviti prije uporabe, odnosno kupnje sjemena. Klijavost i snaga klijanja može se lako ustanoviti i to: **prosudivanjem na oko i pokusom.**

Kod prosudivanja sjemena na oko, obaziremo se na vanjska svojstva sjemena, t. j. na veličinu, jedrinu, krupnoću, težinu, čistoću, boju i sjaj sjemena. Sjeme, koje posjeduje navedena svojstva, jest, kud i kamo prikladnije i sposobnije za sjetvu, nego li ono, koje je

maleno, kržljivo, namreškano, lagano, nečisto i bez sjaja. Prednost jednog zdravog, krupnog i teškog sjemena jest, da imade jaču klicu i veću snagu klijanja; zatim u spremištu pričuvenih hraniva imade više hrane, uslijed koje se može biljka u ranijem razvitku bolje i jače razviti, i time postati otpornija proti mrazu, studeni, suši i raznim bolestima. Nadalje, prednost ovakvog sjemena je i u tome, što ga na stanovitoj površini treba znatno manje, nego li kržljivog, pa uslijed toga se jače razvija, bolje busa, a što je najglavnije daje sigurniji i bolji prihod.

Drugi način prosudivanja klijavosti i snage klijanja jest također jednostavan, pa se njime može svaki gospodar i poslužiti. Postupak ovog načina sastoji se u tome, da se točno odbroji 100 zrna stanovitog sjemena i metne na dosta vlažnu bugaćicu. Sve se metne na suho mjesto, najbolje u ormar. Kad se bugaćica posuši (što ovisi o toplini dotičnog mjesta, gdje se bugaćica postavi) valja je vodom ponovno nakvasiti i to uvijek dok imade sjemena na bugaćici. Poslije 2—3 dana valja prigledati, da li je koje zrno isključalo. Isključala zrna valja prebrojiti, broj zapisati, a zatim ih baciti. Tako valja sa svakim isključalim zrnom uraditi, a na koncu sve brojeve isključalih zrna zbrojiti i odbiti od broja 100. Dobiveni ostatak pokazuje nam, koliki je postotak klijavost dotičnog sjemena. Napomenuti nam je još da svaka vrst sjemena ne klije jednako, a niti imade jednaki postotak klijavosti. Tako primjerice: sjeme žitarica dok isključie treba 5—6 dana, djeteline 8—10, trava i 3 tjedna.

Klijavost pako mora iznašati kod žitarica 90 do 95 %, djeteline 66—89 %, lana 90 %. Nema li sjeme toliko postotak klijavosti, ne valja ga sijati, a još manje kupovati. Prije kupovanja ma kojeg sjemena neka svaki gospodar sjeme na ovaj način istraži, pa osvjedoči li se, da sjeme imade traženi postotak klijavosti, neka ga kupi.

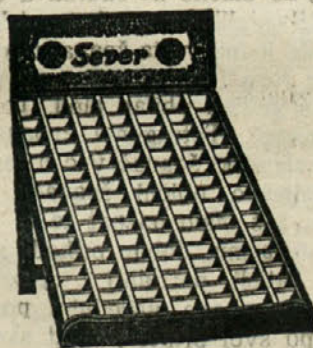
Istaknuvši odlučna svojstva sjemena, s kojima ovisi ne samo množina i kakvoća žetvenog priroda, nego i korist gospodara, dužnost je svakog gospodara, da se kod izbora sjemena za sjetvu, u interesu boljeg i jačeg priroda, posluži podanom uputom.

Prima laneno ulje i prima laneni firnis

jamčeno najbolje
kakvoće, nudjamo
uz najpovoljnije
cijene.

Tražite ponudu!

Sever & Komp.
Ljubljana

1931

Sve naše kesice sjemenja,
povrća i cvijeća, tako i ve-
like kesice kao: grašak,
pasulj, vještačko djubre,
stočna repa i ptičja hrana
su po

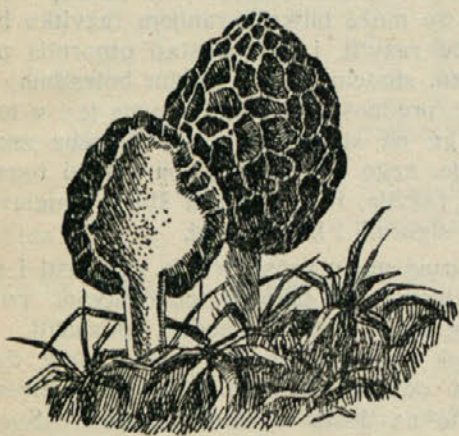
Din 1.—
Sever & Komp.
Ljubljana

Suhe gljive i laneno sjeme

kupujemo uz najviše
dnevne cijene.

Sever & Komp.
Ljubljana

Sakupljajte i sušite jestive smrčke! (*Morchella esculenta*.)

Naskoro će se pojaviti mavrahi ili smrčki. Su to prve proljetne gljive, koje se pojave u velikoj količini po travnicima, vrtovima i šumskim rubovima. Smrčki su veoma vrijedne gljive tako za domaću uporabu kao i za izvoznu trgovinu, uslijed čega bi htjeli sakupljanje i sušenje istih oživotvoriti. Najizvrsniji su šiljasti i jedilni smrčak. Neužitani medju njima je jedino smrdljivi smrčak, koji se pojavi obično u mjesecu julu te već iz daleka smrdi.

Umoljavamo vas, da sušite samo šiljasti i jestivi smrčak, ali svaku vrst posebno. Smrčki ne smiju se razrezati kao varganji, već se moraju sušiti cijeli. Kada sakupiš smrčke, očisti ih od zemlje, navodi ih na konopac te ih posuši. Budući da je u mjesecu martu sunce još slabo, je zgodnije, da se ih suši iznad peći. Smrčki ne smiju se držati dulje vremena svježiji, jer se brzo pokvare te postanu nakon nekoliko dana smrdljivi, a onda nisu više za uporabu.

Suhe smrčke platimo franko Ljubljana do Din 100.— po kilogramu.

Kuhinjski recepti za smrčke.

Rižova juha od smrčaka. Smrčke očisti, operi i razreži na male kocke. Nato rastopi 1 kašiku masti, u koju metni sitno razrezanog zelenog peršuna i luka kao i dve šake priredjenih smrčaka. Kada se donekle zarumeni, prideni $\frac{3}{8}$ litra riže te nakon nekog vremena dolij 2 i pol litra govedske juhe ili juhe od kosti. Konačno smješaj u jednom tanjiru 1 žutmanjak od jaja i stresi u vruću juhu.

Smrčkova umaka. Smrčke očisti, operi i razreži na sitne kocke. Rastopi za dve šake smrčaka 1 kašiku masti, dodeni 1 kašiku sitno rezanog zelenog peršuna i nešto luka i lako ožmete smrčke. Duši ih toliko časa, dok popiju vodu, koju su još dali iz sebe. Nato ih posipaj sa brašnom (za 1 kašiku) te jednu kašiku mrvica, što zalij sada sa juhom. Ako imadeš kod ruke vina, slobodno metneš 1 kašiku i malko soli. Kada nekoliko minuta vrije, dodeni još 1 kašiku kiselog kajmaka i kada se i to zakipilo, metni na stol.

Jajčni kolač od smrčaka. Razmješaj u loncu jedno jaje sa kašikom mlijeka i malko soli. Metni u plitku okruglu bratvu (za palačinke) malko masti od prilike orahove veličine; kada se mast ugrijala, stresi ju u drugu bratvu, a u prvu metni polovicu jajčne smjese. Kada se već donekle ražari, prilij kašiku masti i kada se sve to zarumeni, okreni. Kada se je kolač i na drugoj strani zarumenio, napuni ga sa jednom kašikom

smrčkove umake, zavij kao štruklje i metni sa sirom posipane kao samostalno jelo sa krumpirom ili grahovom salatom na stol. Iz jednog jajeta možeš učiniti dva kolača, što je dovoljno za jednu osobu.

Frigani smrčki. Smrčke očisti, razreži na polovicu, stresi ih na sito, da se oteku. Nato ih posoli, povaljaj u brašnu, rastepenom jajetu (u koje se može metnuti 1 kašika mlijeka) i konačno u mrvcima. Sada ih metni u vruću mast, ispeči i metni na stol. (Za ovu su svrhu bolji veliki smrčki.)

Smrčki sa makaronima. U slanoj vodi skuhaj 12 dkg za prst dugih makarona. Kada su isti kuhani ih ocijedi, polij sa mrzлом vodom i stresi na sito. Onda ih metni u duboku posudu i polij sa vrućim surovim maslacem (za 1 kašiku). Makarone obloži sa smrčkovom umakom tako, da su makaroni sa smrčcima pokriti.

Polenta sa smrčcima. Učini polentu iz pol litra krisa, iseči na komade i metni u posudu tako, da ostaviš u sredini nekoliko praznog mjesta. Polentu polij sa vrućim surovim maslacem te je postavi za nekoliko minuta u peć. Onda metni u sredinu posude na polentu smrčke, koje moraš pripremiti na slijedeći način: Metni u posudu 1 kašiku ulja i istotoliko surovog maslaca, struk češnjaka, luka i zelenog peršuna, očišćene i oprane te isečene smrčke, nekoliko papra, sada sve pokrij i duši. Medju dušenjem dodeni 1 do 2 kašike juhe i nekoliko soli. Kada su smrčki gotovi, sipaj ih na polentu.

Novozelandski španač.

Izmedju povrća zauzima nedvojbeno prvo mjesto španač te sve njemu sorodne vrste, budući da iste bogato sadržuju željezo. Osim glavatice ni kojeg drugog povrća liječnici tako toplo ne preporučuju kao španač, uslijed čega se i u vrtlarstvu u svako doba traži a običava se i dobro platiti. Obradivanje španača od kasnog ljeta pa do proljeća ne zahtijeva mnogo posla, dok se imade u ljetnim mjesecima španač gajiti samo na vlažnim mjestima, jer brzo prelazi u sjemenje, a ni u ovom slučaju ne pruža napram uloženom trudu razmjereni i dovoljan dohodak. S toga razloga traži se naknada, koja se je i našla u Mangoldu odnosno blitvi ili mekom zelju, koja imade u priredjenom obliku sličan okus kao španač, no daleko ne sadržava one količine željeza te ostalih hranjivih tvari kao španač. Ipak imade jedna vrsta španača, koja pruža, premda se rasadi samo jedanputa godišnje, kroz cijelu godinu obilan plod. To je **Novozelandski španač** (*Tetragonia expansa*). Premda je novozelandski španač već u mnogim krajevima iztisuio obični španač, no ipak je razmjerno još malo poznat te bi isti pružio mnogim vrtlarima dobar prihod, ako bi se oni samo htjeli potruditi i upoznali gazdarice sa ovim mnogo vrijednim povrćem. Španač je po svej prilici poznat skoro u svim krajevima, ne kao blijeđi celer, bob itd., koji su poznati samo u gotovim provincijama, samo su se gazdarice priučile na to, da ga je preko ljeto malo, dok se u proljeće i na jesen mnogo traži. U vrtlarstvu se u mnogim slučajevima dogodi, da se napusti daljni posao, kada se kod uvadjanja novih stvari pokazuju poteškoće. Ako u jednom ili drugom kraju neke stvari još nisu poznate, nije krivda na strani potrošača nego proizvodjača. Vrtlar u najviše slučajevima ne posjeduje svega u obilju i da iskoristi svaku,

njemu pružanu mogućnost, da učini svoj promet što korisnijim i svaku stvar do beskrajnosti iscrpi. Naravski jeste, da zahtijeva svaka stvar, koju se hoće nanovo uvesti, mnoge žrtve, prije nego što pruža kakve koristi. A žrtve podnašati teško je onome, koji sam vodi borbu za svoj opstanak. Medjutim se ipak može postići cilj, ako se počinje uvadjanje nove stvari na malo i to na nekoliko kvadratnih metrima. Novozelandski španač veoma je vrijedno povrće i ako ga je gazdarica samo jednom pokušala, ona će ga opet zatražiti.

Obradivanje samo je vrlo jednostavno. Svršetkom marta ili početkom mjeseca aprila metne se tri do četiri zrna u lonce, koje se metne bilo u toplu gredu ili sanduk. Ako se sjeme prije sjetve nakvasi u toploj vodi, požuri se time klijavost. Kad sjeme istjera te biljke izadju, imaju se iste u sredini mjeseca maja na dobro podjubenom tlu rasaditi u razmaku od 50 cm biljka od biljke. 14 dana prije prvog obiranja daje se obilna gnojica. Nakon toga treba je španač očistiti sa zalijevanjem sa vodom. Da lišću i za vrijeme obiranja sačuvamo živahan porast, moramo ga svaki tjedan jedan do dva puta zalijevati vodom, kojoj je primješan natron. Polivanjem uopće ne smijemo biti škrti. U koliko želimo uzgajati sjeme, moramo provesti obilno djušenje. Plod je obilan i prinos vrlo dobar. Pošto se postiže na otvorenom polju manji uspjeh, isplati se najviše vrtlaru uzgoj ove vrste španača.

Uzgoj novozelandskog španača preporučuje se bez razlike svakome gospodaru. Tko nije još pokušio, neka se osvjedoči u budućoj godini sa jednim malenim pokusom.

Plesanj u službi poljoprivrede.

Plesanj (*Empusa muscae*) živi u tijelu naše domaće muve. S jeseni vidimo na zidovima ili prozorskim oknima prilepljene mrtve muve s finim sivobijelim obmotačem. Ova plesanj širi se vrlo brzo — epidemički — na sve muve, tako da sve muve u stanu uginu.

Gljivina vlakna ispunjavaju celo tijelo muve, uslijed čega se ova naduje. Na kraju vlakna obrazuju se spore, koje u formi bele prašine oko muva neposrednu okolinu vazduha zaraze. Lete li oko ovako uginule muve, muve zdrave, zaraze se, čime su i one na smrt osuđene.

Druge vrste ove plesnji žive na raznim drugim insektima kao n. pr. gusenicama. Ova okolnost, uz brzi razvitak i dejstvo ovih plesnji upotrebljava se u najnovije vrijeme za uništavanje škodljivih insekata, naročito gusenica. Skupi se veći broj gusenica zdravih i sa bolesnima zajedno drži, da bi se zarazili. Potom se puste na drveće, da i ostale gusenice zaraze.

IZ GLJIVARSTVA. Djeca sakupljaju gljive u šumi. Mimo prolazi župnik te ih upita: »Djeco, nemate li straha, da su medju sakupljenim gljivama i otrovne?« »Pa nećemo ih jesti mi, nego ih sakupljamo za prodaju!« mu odgovoriše djeca.